

SZÍNHÁZI ESTÉK

Árulók és áldozatok

Eörsi István színműve az Arizonában

Eörsi István vagy tizennyolc esztendeje, amikor *Az áldozat* című darabját írta, jutott arra a következtetésre, hogy Júdás nem vetett véget életének közvetlenül Krisztus halála után, csak költötte tulajdon halálhírét, nehogy a többi tanítvány végezzen vele. Felbukkan hát Rómában közvetlenül Jeruzsálem pusztulása után, és megpróbál megbirkózni a Saulusból Paulussá lett apostol és Márk evangélista egyházalapító törekvéseivel. Az is kiderül, hogy mai terminológiával ő a mozgalom forradalmi szárnyához tartozik, fundamentalista elvei és tettekre kész töre van, míg Márk az ideológiai szárnyat képviseli, a birodalom eszméit, isteneit kívánja megsemmisíteni.

A romlott nagyvárosban, a züllött birodalmi központban cinizmusig bölcs és kíváncsi értelmiségiek meg az eszmékért rajongásra hajlamos asszonyok, hogy ne mondjam kékharisnyák is belekeverednek elviek erkölcsi vitájukba. Mert a darab szándék szerinti lényege alighanem a morális kérdés: ki áruló és ki áldozat, ha a megváltáshoz egyaránt elkerülhetetlen az árulás és az áldozat. Júdás morális lényét áldozza hát a megváltásért, nem több-e ez, mintha pusztá fizikai életét vetné oda. De végül Márk is kénytelen hasonló áldozatra, hiszen fel kell ismernie, hogy evangéliumában nem Krisztus igazságát kell megírnia, hanem azt, amivel uralkodó ideológiává teheti a kereszténységet.

Igaza van a szerzőnek, amikor azt írja: „Világok fordulóján, amikor az igazságok felvannak szeletelve, mint étkeztetőhelyeken a kenyér, hogyan őrizheti meg az ember önmagát és a neki jutott szeletet? Darabom ezt a kérdést veti fel, bár választ nem ígér rá.” Hozzátehetjük, hogy szerencsére. Az erősen elméleti, elvont szövegnek éppen a megválaszolhatatlan kérdések adják a feszültsé-

gét és hitelét. Az, hogy végül mégsem az erkölcsi kérdésekről szól a színházi este, hanem a világhallapotot ábrázolja. Amelyben minden átcsúszik önnön ellentétébe, amelyben nem lehet értékrendet megállapítani nemcsak az emberek, de egyes cselekedeteik között sem. Jószándékból lesz az árulás és árulásból a legnagyobb áldozat. S mindezt roppant élvezetesen színezi a szerző és hősei kettőslátása. A színen lévő figurák ugyanis mind roppant bonyolult erkölcsi helyzetben vannak, amelyekben bárhogy is döntsenek, csakis felelős, morális lényhez méltóan viselkedhetnek. De akikről beszélnek, a császártól a légionáriusokig és a feljelentőktől az örökösökig, mind egyszerű haszonlesők, hataloméhes törtézők. A néző nem szabadulhat a gyanútól, hogy ha egy házzal odébb pillanthatnánk be, nem hasonlóan vívódó emberekre bukkannánk-e, akik éppen emezeket vélik közönséges, amorális lényeknek.

Valló Péter az Arizona Kis-színházban faltologatással szellemesen alakítható szürkés díszletbe helyezte a *Tordai Hajnal* stílusosan seszínű ruháit viselő színészeket. Érzelmileg átélte, szenvedélyektől fűtött teoretikus vitákat hozott színre. Kár, hogy *Székhelyi József*ben valahol elveszett Márk igazsága. Mert Júdásé gyönyörűen ragyogott *Kézdy György* fanatikus aggastyánjában, *Román Judit* fenséges magabiztossággal mozgott az elveit mély meggyőződéssel változó művelt római dáma magatartás- és életformái között. *Mécs Károly* elegánsan és erkölcsösen volt cinikus, a főiskolás *Bede-Fazekas Szabolcs* tüzes intellektuális és erotikus érdeklődéssel ajándékozta meg az ifjú Tacitust, *Molnár Judit* pedig kedvesen egyszerű lélkű leányzót hozott színre.

Zappe László

Molnár Judit, Kézdy György és Székhelyi József

PAPP DEZSŐ FELVÉTELE